

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ АКАДЭМІЯ НАВУК БЕЛАРУСІ
Інстытут гісторыі

**БЕЛАРУСЬ
ПРАЗ ПРЫЗМУ
РЭГІЯНАЛЬнай ГІСТОРЫІ**

3 гісторыі малой радзімы:

**гістарычнае
краязнаўства
Беларусі**

Зборнік навуковых артыкулаў

Мінск
«Беларуская навука»
2026

ЗМЕСТ

ПРАДМОВА	3
КРАЯЗНАЎСТВА Ў СІСТЭМЕ НАВУКОВА-ДАСЛЕДЧАЙ ПРАЦЫ	9
Антон Дзянісаў (<i>Мінск</i>). На чале краязнаўчага руху. Да стагоддзя стварэння Цэнтральнага бюро краязнаўства.	9
Мікалай Півавар (<i>Віцебскі раён</i>). Гістарычнае краязнаўства Беларусі ў 1961–1991 гг.	23
Аляксандр Бараноўскі (<i>Мінск</i>). Даследаванні рэгіёнаў Беларусі акадэмічнымі вучонымі на сучасным этапе	33
Ігар Капылоў (<i>Мінск</i>). Анамстыка і краязнаўства: шляхі ўзаемадзеяння. . .	37
Тэрэза Казыра (<i>Ліда</i>). Археалагічныя даследаванні і знакавыя знаходкі на тэрыторыі Лідскага замка	51
Канстанцін Гайдукоў (<i>Віцебскі раён</i>). Тапанімія Лёзненшчыны	60
Марат Крупко (<i>Мінск</i>). Понятце мікरोісторыі: попытка осмыслення. . .	71
Кирилл Гавриленко (<i>Брестский район</i>). Эго-документы в современном историческом исследовании (на примере источников по истории бужских голендров).	81
Алесь Хітрун (<i>Ліда</i>). Малая радзіма Крупава: гісторыя і людзі.	89
Алексей Ковтун (<i>Гродно</i>). Гродненская лютеранская община в конце XVIII – середине XX в.	107
Анастасия Степанченко (<i>Краснодар</i>). Родина русской нефти.	120
Ігар Пушкін (<i>Магілёў</i>). Гісторыя станаўлення і развіцця цукровай прамысловасці на Магілёўшчыне (другая палова XIX – пачатак XXI ст.)	126
Міхаіл Шымукенус (<i>Магілёў</i>). 3 гісторыі аднаго невядомага зборніка экскурсій па Магілёўскай губерні пачатку XX ст.	130
Галина Романенкова (<i>Полоцк</i>). Газеты 1913 г. «Полоцкий листок» и «Полоцкая копейка» о жизни города	137
Анатоль Трафімчык (<i>Мінск</i>). Вёскі Круговіцкай воласці: этнічная і канфесійная гісторыя	144
Яўген Мікула (<i>Мінск</i>). 3 гісторыі млына Лужасна Мішкаўскай воласці Віцебскага павета ў 1913–1923 гг. (дзеяснасць сям’і Ляхавіцкіх-Чаховічаў) . . .	155
Марина Глеб (<i>Мінск</i>). Краеведение в деятельности Института белорусской культуры (1922–1928)	158
Кірыл Мядзведзеў (<i>Мінск</i>). Удзел краязнаўцаў у археалагічным вывучэнні тэрыторыі Беларусі (1920–1930-я гг.).	165

Мікалай Гайба (<i>Навагрудак</i>). Краязнаўчы рух на Навагрудчыне ў 1920–1980-х гг.	173
Елена Ковальчук (<i>Скидель</i>). По страницам истории родного края. С заботой о малой родине	179
Ирина Воднева (<i>Полоцк</i>). К вопросу об истории семьи потомственного почетного гражданина Берки Бейнишева Баркана	188
Віталь Гарматны (<i>Мінск</i>). Сацыяльна-эканамічнае развіццё Пружанскага павета Палескага ваяводства ў 1921–1939 гг. Гістарыяграфічны агляд	196
Вольга Бароўская (<i>Мінск</i>). Роля Г. І. Гарэцкага (1900–1988) у развіцці краязнаўчага руху Беларусі	205
Іванна Бамбешка (<i>Мінск</i>). Залатое дзесяцігоддзе краязнаўства і развіццё музейзнаўства ў БССР у 1920-я гг.	210
Валерый Тухта (<i>Лепель</i>), Фёдар Шкіранда (<i>Віцебск</i>). Дзейнасць Лепельскага раённага таварыства краязнаўства ў 1920–1930-я гг.	216
Светлана Длотовская (<i>Мінск</i>). «Фигура умолчания» – Заславщина	226
Александр Плавинский (<i>Мінск</i>). Куропаты – лагерь смерти «Полигон». Идентификация местности.	239
Кірыл Даўматовіч (<i>Салігорск</i>). Вывучэнне гісторыі Салігоршчыны ў другой палове XX – першай чвэрці XXI ст.	255
Ирина Гапеева (<i>Шклов</i>). Краеведы Шкловщины: прошлое и современность ...	264
Вікторыя Баран (<i>Брэст</i>). Навукова-публіцыстычная дзейнасць ветэранаў Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі ў другой палове 1950-х – 1980-я гг. ...	270
Дарыя Пишук , Кирилл Гавриленко (<i>Брестский район</i>). Материалы газеты «Сталинец» как источники по истории Домачевского района Брестской области (1944–1956 гг.).	277
Канстанцін Карпекін (<i>Віцебск</i>). Архітэктурныя аб’екты г. Віцебска ў 1970-я – пачатку 1990-х гг. на фотаздымках мастака і краязнаўцы А. І. Мемуса.	287
Елена Бутрим (<i>Брэст</i>). Изучение истории средней школы агрогородка Мотоль Ивановского района как важный элемент краеведческой работы	298
Ксения Ракицкая (<i>Брэст</i>). Первый директор Музея обороны Брестской крепости А. А. Крупенников	302
Валянцін Мазец (<i>Мінск</i>). Прывітанні на прапановы краязнаўчых даследаванняў у БССР у 1944–1990 гг. (паводле дакументаў НАРБ).	307
Людміла Бяссмертная (<i>Мінск</i>). Дынаміка сістэмы перападрыхтоўкі педагогічных кадраў у Беларусі ў 1991–2020 гг.	323
Полина Боброва , Наталья Корникова (<i>Гомель</i>). Военная тематика в творческой деятельности Гомельского областного драматического театра	329
Анна Крумплевская (<i>Мінск</i>). Религиозные традиции белорусов как часть этнической идентичности современной студенческой молодежи Витебской области	333
Яна Шаўчэнка (<i>Мінск</i>). Народныя веды пра дзікарослыя расліны ў традыцыях беларусаў (канец XIX – пачатак XXI ст.).	338
КРАЯЗНАЎСТВА Ў ВУЧЭБНА-ВЫХАВАЎЧЫМ ПРАЦЭСЕ	345
Алег Яноўскі (<i>Мінск</i>). Распачынанне краязнаўчага руху ў Беларускім дзяржаўным універсітэце: асаблівасці, здабыткі, асобы	345

Виктор Жуковский (<i>Орша</i>). Курс «Оршеведение»: краелюбие, краегордость!.....	359
Александр Кривулько (<i>Гродненский район</i>). Формирование духовно-нравственных понятий через архивно-поисковую деятельность (на примере Путришковской средней школы имени Ф. Л. Крайника).....	364
Тацияна Дзенісеня (<i>Ганцавічы</i>). Гісторыка-краязнаўчы музей установы адукацыі як цэнтр музейна-педагагічнай дзейнасці.....	366
Алеся Снитко (<i>Ліда</i>). Школьный музей как средство социализации и воспитания гражданственности учащихся.....	372

КРАЯЗНАЎСТВА Ў СІСТЭМЕ ПРАЦЫ МУЗЕЯЎ, БІБЛІЯТЭК І АРХІВАЎ 375

Наталья Шарковская (<i>Витебск</i>). Вклад Витебского окружного и районных обществ краеведения в комплектование фондов Витебского отделения Белгосмузея (1925–1928)	375
Аляксандр Гужалоўскі (<i>Мінск</i>). Пасляваеннае аднаўленне сеткі краязнаўчых музеяў БССР (1944–1954 гг.)	382
Яраслава Асіпцова (<i>Мсціслаў</i>). Рэгіянальны музей як захавальнік гістарычнай памяці і папулярызатар гісторыка-культурнай спадчыны на прыкладзе дзейнасці Мсціслаўскага раённага гісторыка-археалагічнага музея	397
Евгения Федорчук (<i>Быхов</i>). Музейное краеведение в контексте межмузейного сотрудничества.....	402
Андрей Барановский (<i>Минск</i>). Персональный состав Государственной библиотеки и Библиографического института БССР имени В. И. Ленина (1921–1941) в зеркале статистики.....	405
Ларыса Рагачова (<i>Віцебск</i>). Работа Віцебскай абласной бібліятэкі па стварэнні краязнаўчых рэсурсаў і папулярызацыі гісторыка-культурнай спадчыны рэгіёна.....	417
Ніна Антонова (<i>Круглянскі раён</i>). «Усе шляхі вядуць не да Рыма, а да родных соснаў і бяроз...»	422
Нэля Баравік (<i>Глыбокае</i>). Дакументы асабістага паходжання краязнаўцаў у дзяржархіве ў г. Глыбокае.....	424

ЗВЕСТКІ АБ АЎТАРАХ 433